

मैडम मारीया मोन्टेसरी

મોન્ટેસરીનું જીવન કવન

- ૧૮૭૦ – ઇટાલી
- પિતા : **Alessandro Montessori** સરકારી કર્મચારી
- માતા: **Renide Stoppani** ગર્ભશ્રીમંત ઇટલીની સ્વતંત્રતા માટે
- **First woman in Italy to graduate from medical school – ૨૪ વર્ષે MD**
- સ્ત્રીઓના હક્ક માટે ઝંબેશ ચલાવેલી
- માનસિક વિકલાંગો સાથે કામ કરેલું
- ૧૮૯૮ મનોવિજ્ઞાનીઓ સામે ભાષણથી પ્રખ્યાત
- ૧૯૦૭ માં ચિલ્ડ્રન હાઉસ-સરકારી મદદથી – ૬ વર્ષ સુધીના બાળકો માટે
- ૧૯૨૨ માં બાલમંદિરના નિરીક્ષક
- ગાંધીજીએ આમંત્રેલા-ભારતમાં ૧૧ વર્ષ બીજા વિશ્વયુદ્ધ
- નોબલ પારિતોષિક માટે બે વાર ભલામણ
- ૧૯૫૨ માં મૃત્યુ

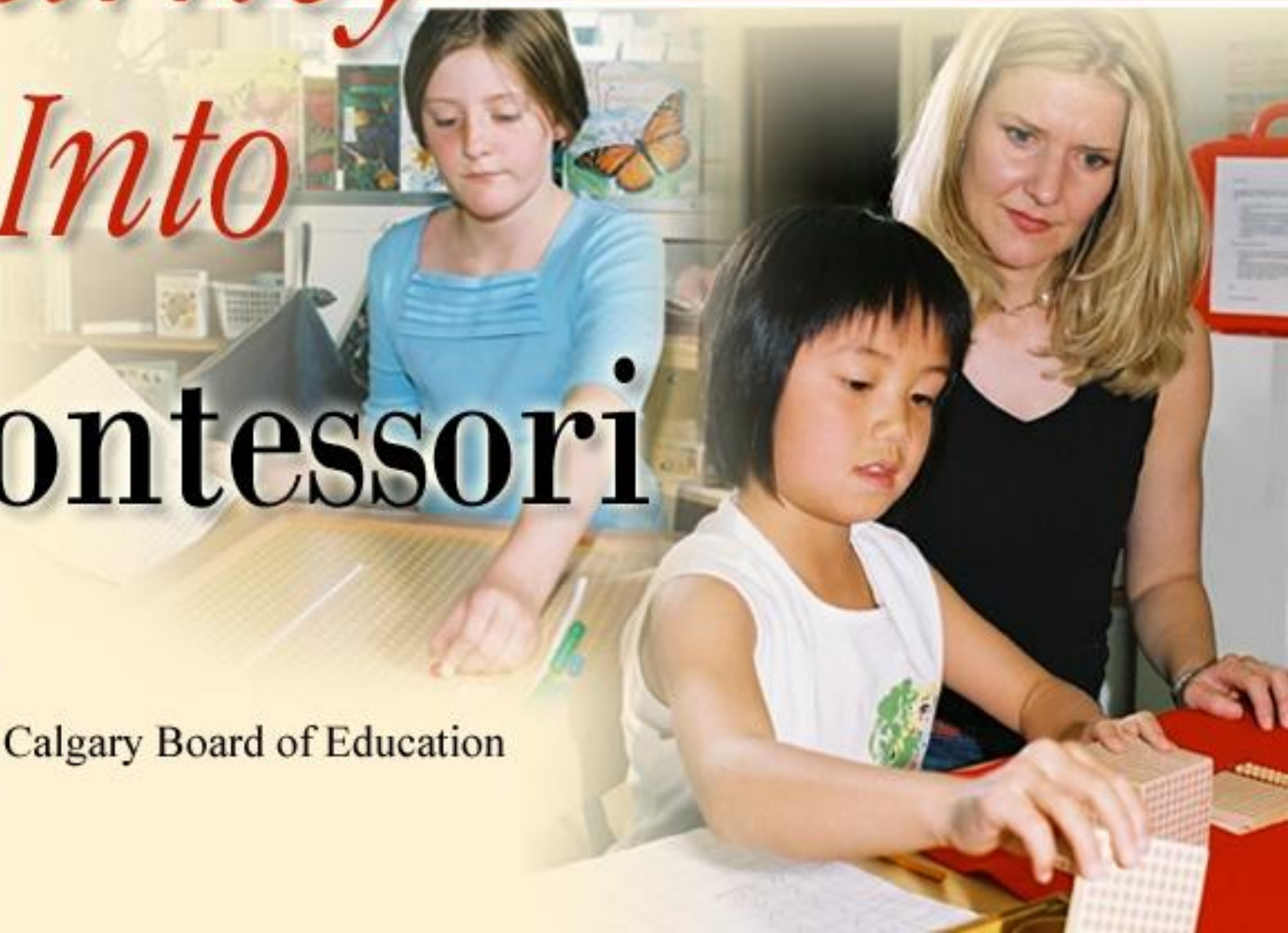
Journey

Into

Montessori

Calgary Board of Education

What is Montessori?

A prepared learning environment helping children become balanced and independent human beings.

*Elisabeth Howweling
New Zealand*

The Goal

Montessori is to provide a stimulating, child-centered environment in which children can explore, as well as providing the child the self-control necessary to fulfill that love.

મોન્ટેસરી શિક્ષણ પદ્ધતિના મુખ્ય આધારસ્તંભ

- બાળકો પર પૂરો ભરોસો
- વિકાસ માટે પૂર્ણ આયોજન
- "follow the child".

મોન્ટેસરી શિક્ષણ પદ્ધતિના સિદ્ધાંતો

- બાળકોની પ્રથમ ૬ વર્ષની ઉંમરનું ખૂબ જ મહત્વ
- વર્ગનું વાતાવરણ બાળકેન્દ્રી
- ઉંમર પ્રમાણે વિદ્યાર્થીના જૂથ
- વિદ્યાર્થીના વિકાસ-રસ પ્રમાણે અભ્યાસક્રમ
- મુક્ત-સ્વતંત્ર વાતાવરણ અને વર્ગવ્યવસ્થા (પૃથ્વી એ જ વર્ગખંડ)
- ઈન્દ્રીયોના વિકાસ પર ભાર
- રમત , સાધનો-રમકડાં
દ્વારા શિક્ષણ

અભ્યાસક્રમ

- ૩ થી ૧૮ વર્ષની ઉંમરના વિદ્યાર્થીઓ માટે જ
- વસ્તુઓ જ બાળકના વિકાસ માટેનો પથ
- વસ્તુઓ જ સૈદ્ધાંતિક શિક્ષણદાતા
- દૈનિક આયોજન – પરિવર્તનશીલ અને શીખવાની જવાબદારી
- પરિણામદાયી પાઠ
- વ્યક્તિગત ભિન્નતાને અનુરૂપ
- વાતાવરણને પ્રાધાન્ય
- ઈન્દ્રીયોનું શિક્ષણ

વર્ગખંડ

- આખી પૃથ્વી
- રસ અને જવાબદારી વચ્ચે નાજૂક સમતુલા
- મુક્ત વાતાવરણ
- વસ્તુઓનો ભંડાર
- માર્ગદર્શકની સતત હાજરી
- યોગ્ય ફર્નિચર
- સદ્ભાવ - વિનયવિવેક

Classroom in Action

- મુક્તહેરફેર
- શિક્ષક અને વિદ્યાર્થી વચ્ચે સંવાદ
- ઔપચારિક અને અનૌપચારિક
- ૩૦-૩૫ વિદ્યાર્થી સંખ્યા
- શિક્ષક સાથે એક સહાયક
- બાળક , બાળક પાસેથી શીખે

શિક્ષક

- બાળકના વિકાસ માટે પ્રતિબદ્ધ
- બાળકનો ચાહક
- લાગણીશીલ
- મનોવિજ્ઞાનનો જાણનાર-મનોવૈજ્ઞાનિક ક્ષણ જાણનાર
- વિવિધ રસ ધરાવતો
- બાળકની પ્રકૃતિ-સ્વભાવને જાણનાર
- ઉપકરણો અને પ્રયોગોથી માહિતગાર
- વિદ્યાર્થીરિત અને પ્રોત્સાહન પૂરું પાડનાર
- બાલકેન્દ્રી વાતાવરણ સર્જક
- બાળકોમાં વાતાવરણની નકારાત્મક અસર જાણીને દૂર કરનાર
- ક્યારે હસ્તક્ષેપ કરવો અને ક્યારે ન કરવો

શાળા

- સુંદર-સ્વચ્છ મકાન
- મેદાન
- બગીચો
- સંગીત અને રમતનાં સાધનો
- નાસ્તો
- ખુરશી-ટેબલ-પાટલી.....નાની નાની વસ્તુઓ જેથી જાતે હેરફેર કરી શકે
- જુદા જુદા હેતુ માટે જુદા જુદા રૂ
- વ્યક્તિગત શિક્ષણ
- ટાઈમટેબલ નહીં

મોન્ટેસરી પદ્ધતિ

- સ્મત , નિદર્શન / નિરીક્ષણ અને સ્પર્શ દ્વારા શિક્ષણ
- શિક્ષક માત્ર માર્ગદર્શક
- સ્વશિક્ષણ
- વાતાવરણ અને અન્ય બાળક પાસેથી શિક્ષણ

શિક્ષણ પદ્ધતિનું ઉદાહરણ

પગલું : ૧.

નામ બતાવો..... આ મરચું છે.

પગલું : ૨

ઓળખવું..... મને મરચું બતાવો.

પગલું : ૩

યાદ કરાવવું.....આ શું છે ?

વિદ્યાર્થી જૂથ પ્રમાણે શિક્ષણ

- ૩ થી ૬ વર્ષનું જૂથ : બાળક ઈન્ક્રીયો દ્વારા વાતાવરણમાંથી શીખે છે, વાતાવરણ, વસ્તુઓ અને રમકડાં દ્વારા શિક્ષણ
- ૬ થી ૧૨ વર્ષ : કલ્પનાશીલતા ખૂબ જ, બાળકો ચાર્ટ, ચિત્રો, નકશા, મોડેલ, રમકડાં બનાવે.....રમતો રમે.....વાતાવરણનું મહત્વ ઘટાડતાં જવું જેથી જાગૃતપણે વિવિધ વસ્તુઓ બનાવે - મિત્રો પાસેથી શીખે
- ૧૨ થી ૧૮ વર્ષ : ઔપચારિક શિક્ષણ બને....જેમાં પુસ્તકો, કમ્પ્યુટર, સામાજિક કાર્યો, દુનિયા સાથે સંબંધ બાંધે

વસ્તુઓ-રમકડાં

- વિદ્યાર્થીના રસને ધ્યાનમાં રાખી વિવિધ પ્રકારની
- એક વસ્તુ એક જ કૌશલ્યને ધ્યાનમાં રાખી
- શિક્ષક દ્વારા કે બજારમાંથી તૈયાર
- ભાષા, વિજ્ઞાન, ગણિત, ભૂગોળ વગેરેના સાધનો કે વસ્તુઓ

જ્ઞાનેન્દ્રીયોનું શિક્ષણ

શ્રવણ	સ્પર્શ	ગંધ	સ્વાદ	દૃશ્ય	આકાર	રંગ
જુદી જુદી વસ્તુઓનો અવાજ	લીસું ખરબચડું ગરમ ઠંડુ	પાવડર અત્તર સુગંધ કે દુર્ગંધ	સ્વાદ ચખાડીને	આકાર રૂપ રંગ	વેલણ ડીશ ટુકડા	કાર્ડ વસ્તુ

સાક્ષી

પ્રાણીઓ

ભાષા

મણિત

પ્રાયોગિક

સંલેહના

पाली

મૂલ્યાંકન

- સ્વપ્રયત્ને શીખે
- જવાબદાર નાગરિક બને
- ચિંતન કરતાં શીખે
- પ્રત્યાયન કૌશલ્યનો વિકાસ
- સમસ્યા ઉકેલે
- અસરકારક જીવન જીવે

THANKS

